

Ријеч Пиве

Плужине, година II, број 7/8, мај/јун 2017. Бесплатан примјерак

ПОМЕН У ДОЛИМА
**МЈЕСТО
СВЕТО
КАО
ОСТРОГ**

СТРАНЕ 6 - 7

Владика
Јоаникије
у Долима

Фото: ЖЕЉКО ШАПУРИЋ

**Горостас
поштења,
скромности и
честитости**

СТРАНЕ 12 - 13

**Пјесничка
ријеч
на извору
Пиве**

СТРАНЕ 10-11

ФЕСТИВАЛ „ТРИ КАЊОНА“

СТРАНЕ 16 - 17

МОЈ СВИЈЕТ НЕ ПОЧИЊЕ И НЕ ЗАВРШАВА СЕ ГРАНИЦАМА

СТРАНЕ 18 - 19

БРЕЗА

СТРАНА 22

ПИВСКИ МАНАСТИР

СТРАНЕ 20 - 21

ГУСЛЕ И ЦЕЗ

Пише: Сања Голубовић

Пјесма чобана на катунима, косаца на ливадама, ђевојака на поселима... тога у Пиви све мање има. Понечег од тога више уопште нема. Постоје још љетњи вашари као онај на Илин дан на Трси кад пивски домаћини дочекају госте и рођаке који се одмарају околу и у посјети су родном крају, а има и оних који дођу само због вашара... или како у Пиви кажу на вашир. Па се весели и попије по која, и окрене јагње на ражњу, баца камена с рамена и сретну се ту из далека неки који се одавно нијесу срели. Не пјева се као некад што је, доведу се музичари, пјевачица. Вашар је ипак вашар.

Гусле су традиционални инструмент овог краја, али, знате слушао се цез у Пиви и кад су се само гусле могле чути. Наравно слушао се у мањини. Великој мањини. Гусле и цез. Имају ли иће везе једно с другим. Контраверзно рекло би се. А у Пиви није. Могуће је све. Ето на примјер најбољи цез састав, нијесам сигурна да ли и једини, у Црној Гори - Piva jazz band основао је 1997. године, а ко ће друго него Пивљанин, музичар Шуле Јововић. Много се свирао цез у Плужинама вјеровали ми или не. Много више него у много већим мјестима у Црној Гори. И даље се свира и слуша Плужинама. Доље, у Звону...

А овог љета у Пиви се слуша рокенрол, неки музички догађаји ће ту почети и наставити даље Црном Гором ко аутобус од Плужина ка Подгорици, Бару... Ту у Плужинама биће биће прва станица музичко - туристичке манифестације Bus party. А кад смо код аутобуса... на аутобуској у Плужинама ће су се многи начekali аутобуса и насјеђели у кафани поред, да је мјесто по мало и култно, отворен је мотел који носи назив града.

Могоа се назвати и Bus station, било би ми баш оригинално и имало би смисла. Да, мотел Плужине

- нови смјештајни капацитети у Пиви, и то у Плужинама ће су неопходни, јер постојећи су малобројни и недовољни (љети) а Хотел „Пива“ чека... И он је мјесто успомена, традиције и неоспорно објекат који треба обновити који на оном дивном мјесту као птица посматра језеро преко ког ће се овог љета „лећети“ зип лајном).

А овог љета ће се у етно селу Војиновићи одржати музичко - спортски фестивал „Три кањона“ - биће то три дана разноврсне савремене музике, атрактивних трка коња... Три незаборавна и никад доживљена дана у Пиви приближиће Пиву младим генерацијама и одредити је као локацију кој морају посјетити што због љепоте, што због забаве и провода. Све троје је загарантовано.

Уз све остало: сплаварење, рафтинг, крстарење, дип сафари... у Пиви ће ове године бити додатно забавно.

Непроцјењиво је што Пива није девастирана, љепота без огледања у оку посматрача и није љепота зато треба и нек' долази што више туриста у Пиву. А како је кренуло то је и неминовно. Откривена је љепота. Истински нетакнута - није флоскула. Али, сви који долазе и пролазе кроз Пиву нек уживају у епским призорима љепоте и нек их за собом оставе таквим - нетакнутим. Нека се граде смјештаји и спортско - забавни садржаји. Нека буде и бука и пјесма и граја... нека буду и гусле и цез и

техно и рокенрол, али нек' све након тога остану природи исто и тишина и хук. Једном је Пива измијенила природни изглед и то је завазда доста.

Шта год да се ради и гради у природу јој се не смије таћи. Јер Пива је најљепша таква каква је.

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће „Наша Пива“ д.о.о. Лист је подржан од Министарства културе.

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com

Трамп одликовао Бакрача

Потпуковник Велибор Бакрач, начелник Дирекције за међународну сарадњу у Директорату за политику одбране Министарства одбране, одликован је од стране предсједника Доналда Трампа Орденом за заслуге (Legion of Merit), највишим америчким војним одликовањем које може добити припадник стране војске.

Потпуковнику Бакрачу Орден је уручила Лаура Купер, вршилац дужности замјеника помоћника секретара за добрану САД-а током 2БС Форума који је одржан у Будви 11. и 12. маја.

У образложењу одлуке стоји да је потпуковник Бакрач дао „изва нредан допринос служби у својству војно - дипломатског

представника Црне Горе у САД, у периоду од септембра 2011. до августа 2016. године“, односно „јачању одбрамбене билатералне сарадње САД и Црне Горе, чиме су још једном потврђени свеукупни пријатељски односи двије државе“. Наводи се и да је „потпуковник Бакрач током свог мандата био

беспрекоран у извршавању задатака и директно допринио процесу евроатлантских интеграција Црне Горе, посредујући у напорима који су претходили њеном добијању позивнице за чланство у НАТО.“

Орден „Legion of Merit“ се од 1942. године дођељује као једно од најважнијих признања за заслуге и достигнућа у служби оружаних снага САД-а за посебан допринос јачању међународне сарадње додјељује и страним званичницима и дипломатама.

Потпуковник Бакрач рођен је 1977. године. Након гимназије коју је завршио у Плужинама, дипломирао је 2000. године на Војној академији копнене војске, смјер артиљерија, у Београду.

Магистрирао је на Еуроатлантским интеграцијама на Факултету политичких наука у Подгорици.

Потпуковник Бакрач био је командир ракетне батерије, потом заступник команданта хаубичког дивизиона 5. моторизоване бригаде у Даниловграду, те командир Команде стана у Команди Подгоричког корпуса, након чега прелази за референта за протокол у Кабинету начелника Генералштаба Војске Црне Горе.

Од 2007. до 2011. био је шеф протокола министра одбране, када је именован за аташеа за одбрану, војску, морнарицу и ваздухопловство у Сједињеним Америчким Државама, као и нерезидентног изасланика одбране за Канаду и Исланд у Вашингтону.

У Плужинама промовисан Бедем фест: "Фестивал са душом"

Промоција осмог музичког фестивала Бедем феста, почела је у Плужинама и настављена је у осталим градовима Црне Горе. Фестивал повезује залеђе и приморје Црне Горе у јединствени квалитетни туристички догађај. Бедем фест је озваничио почетак љетње сезоне и фестивала у отвореном амфитеатру у Плужинама, пред око 500 љубитеља рок музике.

Публика у Плужинама је уживала у концерту београдских бендова Репетитор и Е-Play и никшићких музичких снага Манитоу, Off Duty, као и ДЈ Ирон, који је био задужен за електронску музику.

Бедем фест наставља пут и биће одржан од 24. до 26. августа у Никшићу.

Богдан Богдановић и званично „Краљ“

Кошаркаш Богдан Богдановић отворио је ново поглавље у својој за сада импресивној каријери. Бек Богдан Богдановић потписао је трогодишњи уговор са Сакраменто Кингсима, тимом који је права на њега обезбедио у "трејду" са Финикс Сансима прошлог лета.

Сјајни шутер, двоструки добитник награде Евролиге „Звијезда у успону“ Богдановић ће почети НБА авантуру после три сезоне у Фенербахчеу, са којим је прољетос освојио Евролигу и тако остварио највећи резултат у клупској кошарци на "старом континенту".

У друштву Влада Дивца, генералног менаџера франшизе из Калифорније, у Лас Вегасу потписао је трогодишњи уговор вриједан 27 милиона долара, што је апсолутни рекорд када су новајлије у најјачој лиги свијета у питању.

"И званично сам 'краљ. Не могу да дочекам да сезона почне", кратко је Богдан написао на Твитеру.

Богдан Богдановић рођен је у Плужинама (1992.), гдје је ишао и у основну школу.

Lonely Planet: Сјевер Црне Горе међу 10 најбољих дестинација Европе

Водећи свјетски туристички водич, Lonely Planet, уврстио је сјевер Црне Горе на високо четврто мјесто листе десет најбољих дестинација Европе (Best in Europe 2017) које овог љета треба незиоставно посјетити.

На тај начин сјевер наше државе позициониран је као једна од најбољих туристичких дестинација, испред Лидса у Великој Британији, Алантеја у Португалу, сјеверне Њемачке, Молдавије, Пафоса на Кипру, Авра у Француској. Како се наводи у тексту Црна Гора завриједила је ово признање из неколико разлога: сјеверни регион је препун авантуре без масовног туризма и идеалан за истраживање. Наводе да ће се заљубљеницима у авантуре сигурно допасти рафтинг кроз кањон Таре, најдубљи у Европи, бицикличке туре кроз Национални парк Дурмитор са прелијепим пејзажима, као и локална квалитетна храна.

„Од културних авантура до спектакуларних пејсажа, Европа има нешто за сваког туристу. За издање Best in Europe 2017 објединили смо нашу листу дестинација које треба посјетити овог љета, које све нуде нешто ново, узбуђујуће и неоткривено које их чини вриједним за посјетити управо сада“, казао је портпарол и уредник Lonely Planet -а, Том Хол.

Фестивал гуслара Црне Горе

У Центру за културу у Плужинама одржан је Фестивал гуслара Црне Горе. Учесници су одушевили публику, а прво мјесто освојио је Милан Дашић. Другу награду добио је Здравко Кнежевић, а трећу Горан Перовић.

ПОМЕН У ДОЛИМА

МЈЕСТО СВЕТО КАО ОСТРОГ

У Долима је традиционално и ове године пред бројним грађанима литургијски и саборно обављен помен жртвама фашистичког терора, Светим пи вским новомученицима и празник Трећег обретења главе Св. Јована Крститеља и. Свету архијерејску литургију у спомен цркви служио је епископ будимљанско-никшићки Јоаникије с бројним свештенством. У Долима су, 7. јуна 1943. године, припадници

„Принц Еуген“ дивизије за непун сат убили више од 520 мјештана, а међу свирепо убијеним било је преко 100 дјеце. На предлог Епархије будимљанско - никшићке Свети архијерејски сабор Српске православне цркве на редовном засједу 24. маја ове године, у диптих светих, осим Величких и Горњеполимских, уврстио је и Свете пивске новомученике чији спомен ће се обављати 7. јуна.

Света је црква објавила и пре-

Фото: ЖЕЉКО ШАПУРИЋ

познала и благословила Свете новомученике пивске и прибројала их лику светих, јер је осјетила њихово благодатно заступништво пред престолом божијим.

Они су, као они који су крв своју пролили за вјеру православну, за крст часни и слободу златну, удостојили се пред богом великог дара и велике слободе, обукли се у благодат Пресветога Духа, у вјечну истину и правду, и удостојили се вјечнога живота у наручју божијем те су зато постали наши заступници. Дола је сабирно мјесто пивског страдања, које Пиви даје нови живот. Оно ће постати мјесто још ширег поклоњења, молитвених сабора - рекао је владика Јоаникије.

Књижевник Коста Радовић, који је први писао о злочинима у Пиви још шездесетих година прошлог вијека, рекао је да је колективни, народни лелек мученика пресекао небо Пиве, а трајао је од 7. до 10. јуна 1943. године када је злогласна дивизија харала и сијала смрт тим рејоном.

Радовић је као петогодишњи дјечак из пећине у борковићком странама запамтио лелек из Дола док је у био у очевом наручју. Он памти сузе његовог оца Матија које су капале на његово тјеме, док се чуо лелек из Дола.

Побише народ у Жупи крвници - сјећа се Радовић, ријечи оца Матија изговорене давне 1943. године, 7. јуна у моменту док се крик проламао Пивом.

Радовић је посетио и на друге бројне злочине почињене у Пиви у јуну 1943. године када је побијено више од 1200 житеља Пиве, међу којима је било ного дјеце и жена.

Он је подсетио и на ријечи владике Амфилохија који је за Дола казао да је ријеч о мјесту „светом таман као Острог“.

Сабору у Долима традиционално су присуствовали представници братстава из Велике, мјеста које је такође осјетило суровост Другог свјетског рата. У име Величана обратио се Милош Пауновић.

Над нејачи у Пиви и Долима, Велици и Горњој Ржаници извршен је монструозни злочин какав историја не памти

Фото: ЖЕЉКО ШАПУРИЋ

Пише: Раденко Дамјановић

Свака трагедија, умјетничка или стварна, имала је и има свог трагичног јунака. Ни наша пивска, највећа у историји думиторских крајева, није била изузетак. У тој трагедији сваки страдалник је истовремено био и трагични јунак и ми не би имали право, ни слободу, да некога посебно издвајамо.

Ипак, једнога од њих издвојила је Божија рука и ставила пред судбински избор, на коме се у кратком року морао одлучити: да свеже језик и климне главом, како би главу спасао или да жртвује главу и одријеши језик, како би сачувао душу.

Да, коначно и заувјек, изабере између земље и неба. Да се ћутањем извуче и закљони од надлазеће смртне уре са тамним облаком на својој савјести или да потврди за живота стечени углед и проговори оним узвишеним стилем, предодређеним за главног јунака трагичне мисли и догађаја.

У расплету крваве драме у Долима, на падини крај куће његових рођака, удаљеној свега триста метара и неколико минута хода од мјеста будућег погрома, пред таквим судбинским избором нашао се Пејо Максимов Пејовић, један од најугледнијих синова које је пивска мајка родила и најсвјетлијих ликова које је Пива небу подигнула.

Рођен у селу Миљковцу, на заласку деветнаестог вијека, Пејо (1893) је прошао голготу балканских и Првог свјетског рата и, као један од ријетко школованих људи тога времена, добио угледно службеничко мјесто на Горанску – тадашњем пивском општинском центру.

У Црној Гори, гдје се углед једнога човјека мјерио разним аршинима, од свих критеријума највише је поштовано кумство. Као највећи облик духовне везаности, кумство је доживљавано светијим и од самог биолошког, односно крвног сродства. Бог на небу и кум на земљи. Човјек је вриједио онолико, колико има кумстава и колико је достојан тога светог и узвишеног звања. Према свједочењу његових савременика, као најдостојнији, на првоме мјесту у Пиви, са преко стотину личних кумстава, налазио се Пејо Пејовић.

Кумство је било и остало највећа част, али истовремено и највећа обавеза. Између осталог и матери-

му је, игром случаја, та куповина заједно са капаром пропала. Није се предавао и у новом покушају доспио је до рудника Брезу у Босни, гдје је ускоро постао и надзорник. Његове мирније године одували су вихори Другог свјетског рата, пред којима се склонио у родну Пиву, која се почетком јуна 1943. године нашла у стравичном обручу, а Пејо у страдалној колони са преко пет стотина својих сродника и комшија из Миљковца, Буковца, Дубе, Рудница, Сељана ....

На дан Трећег обретења главе светога Јована Крститеља, божанског заштитиника кумства, чија је рука у ријеци Јордану положила крст и на саму главу Спасову, изашао

Рачунамо бистар је то човјек, био је надзорник у руднику. Натучао је понешто и њемачки. Али Пејо је био неумољив: „ Браћо Пивљани ја вас не остављам! Са вама сам се родио, са вама ћу и да гинем“. .... “

Пејо Пејовић је одлучно изашао на свој посљедњи испит и положио га са највећом оцјеном. Човјек, који је живот схватао као дар од Бога, одбио је да прихвати наставак живота као дар од зликовца. Није се поколебао ни пред увенућем своје, из срца изникле, дјетелине са четири листа - Војиславом (11), Љубицом (11), Светозаром (9) и Милицом (4). У њега су били упрти погледи не само његове биолошке, него и бројне духовне дјеце, коју је држао

ражавајући пуно јединство и солидарност са сваком страдалном душом, без иједног јединог изузетка.

Таквим обраћањем његова солидарност се продужила и на оне звјерски побијене у Брезницама, Илину брду, Останику, Водицама, Гојковића Дољу, Стабницама, Јасену, Кручици... на страдалнике цијеле пивске жупе и планине. Можда је у Црној Гори током Другог свјетског рата забиљежен и неки свјетлији примјер солидарности једног човјека са страдањем његовог племена, али ја нијесам имао прилику да се са таквим примјером упознам.

Иза Пеја су, срећом у несрећи, остали синови Миливоје и Драго,

живе и постану понос цијелог племена. Истина, такви изданци су и у времену и уплемену ријетки. Ријетки су, али их је било. Један од њих несумњиво је био и Пејо Максимов Пејовић, по коме би његови братственици с поносом требали узети садашње презиме и да су се, којим случајем, прије њега презивали другачије. Својим узвишеним подвигом Пејо се издигао изнад свог времена и ушао у пивску историју, која му се, као ни ми сами, још увијек није достојно одужила.

Као један од оних који осјећају тај лични дуг, дијелом и зато што сам у архиви сачувао писано а у сјећањима и Милошева усмена свједочанства о њему, овим словом у „Ријечи Пиве“, још једном, изражавам неизмјерно дивљење том витешком чину и човјеку, кога свако истинско пивско срце доживљава блиским духовним сродником. А како би се другачије и могао доживјети човјек коме је успјело оно што човјеку најтеже успијева - да испуни Христову највећу заповијест о љубави и живот положи за друге. За оне са којима се у Пиви, по Божијој вољи, родио, а по сопственој на небо преселио.

Ауре светости које су коначно засијале око глава пивских мученика и ореол око његовога свијетлога лика, подмладили су Пејов витешки подвиг и оживјели његове последње ријечи: „ Браћо Пивљани ја вас не остављам!“

Те Пејове непролазне, завјетне ријечи, које су се и раније могле послушати у Долима у треперењу јасиковог лишћа и шуму храста и брезе, за чије је име био везан, сада све јасније допиру кроз облаке или заструје из ведре неба, а глас му иде по вјетру преко Стражнице, Међигорја или кроз шумовито осоје из правца (Пејовића) Поља, да нас охрабри у садашњим и будућим искушењима и увјери у своје заступништво пред Богом.

Да су његове, прије седамдесет година изговорене, ријечи за нас и сада једнако важне и једнако заштитничке, као онда, када је иза њих одлучно стао, гледајући се лицем у лице са смрћу и највећим непријатељима свога рода.

БРАЋО ПИВЉАНИ ЈА ВАС НЕ ОСТАВЉАМ

СЈЕЋАЊЕ НА ВИТЕШКИ ПОДВИГ И ПОСЉЕДЊЕ РИЈЕЧИ ПЕЈА ПЕЈОВИЋА

јална. Иако, за то вријеме, имућан, Пејо је осјећао да не може дуго издржати толико бројне обавезе и донио је тешку одлуку да се одсели из своје Пиве. Ова прича остала ми је у сјећању из дјетињства, због тога што никада више нијесам чуо да је неко отишао из родног краја из истог разлога и зато што су људи о тој његовој одлуци говорили са дубоким разумијевањем и поштовањем. Није искључено да је Пејо, осим наведеног, имао и неке друге разлоге за промјену мјеста боравка, али они у причама нијесу помињани.

Продао је земљу и капарисао другу у Челик пољу (Фоча), али

је на најтрагичнију позорницу у цијелој пивској историји човјек са највише кумстава у Пиви, да својом главом посвједочи истину о себи и својој вјери у Бога, пред Којим је био најчешћи пивски свједок на бројним крштењима и вјенчањима.

Према ријечима јединог преживјелог из Дола, Милоша Гломазића, записаним прије скоро пола вијека, то је било овако :

„...Онај са бусолом што говораше наши, приђе Пеју Пејовићу. Препознаде га. Радили су, рече, прије рата у руднику Брези.... Издвоји Пеја и рече му да се врати. Пејо то презриво одби. Ми повикасмо: „Ајде Пејо, врати се, можда ћеш нам помоћи“.

на рукама док су се у Христа крстила и облачила и миром помазивала по челу, обрашчићима, и ручицама, примајући Печат дара Духа светога. Његова одговорност и за једне и за друге пред Богом је била иста. Није их могао заједно сачувати, није их хтио ни раздвојити.

Али Пејо није рекао „дјецо ја вас не остављам“, ни „кумови ја вас не остављам“, ни „браћо Пејовићи ја вас не остављам“, ни комшије, ни све то заједно, него: „Браћо Пивљани ја вас не остављам!“.

Обраћајући се са „Браћо Пивљани“ он је ставио знак једнакости између братства као родовске и племена, као територијалне заједнице, из-

који су својим синовима поновили имена пострадале браће Војислава и Светозара, а пошто се у њиховим браковима родила само једна кћерка, поновили су име млађој, четворогодишњој сестри Милице, коју су, природно, највише вољели. Миливоје и Драго су остварили успјешне војне каријере, које су их везале за друге бивше југословенске републике, тако да у Црној Гори не живи нико од Пејових директних потомака, али има доста блиских сродника.

Међу изданцима једнога братства највише се цијене и памте они који се својим животом или подвигом издигну изнад времена у коме

ПЈЕСНИЧКА РИЈЕЧ НА ИЗВОРУ ПИВЕ

Организатори су се и ове године потрудили да осмисле богат програм Књижевних сусрети "Пјесничка ријеч на извору Пиве", манифестације која баштини традицију од готово пола вијека - првог дана, 21. јула одржаће се промоција нових књига и биће отворена изложба скулптура академског вајара Матија Радовића. Исте вечери одржаће се бесједе и знак сјећања на књижевника Божицара Џигија Живковица, као и уручивање награда „Спасоје Пајо Блгојевић“ и „Радуле Жељко Дамјановић“. Дан касније биће одржан симпозијум о стваралаштву књижевника Радојице Бошковића и представљена књига Марка Миловановића, добитника прошогодишње награде „Спасоје Пајо Благојевић“. У вечерњим сатима на љетњој сцени у Плужинама одржаће се свечано поетско вече – планирано је представљање портрета пјесника Верољуба Вукашиновића, а дио манифестације под називом „С пјесником у поноћ“ ове године посвећен је Матији Бећковићу.

Ове године на сусретима учествују Јован Делић, Матија Бећковић, Ненад Вуковић, Сениша Јелушић, Стеван Тонтић, Петар Сарић, Верољуб Вукашиновић, Жељко Грујић, Славица Перовић, Мартин Пребуђила, Мирослав Демак, Јеремије Лазаревић, Радомир Ивановић, Радојица Бошковић, Желидраг Никчевић, Гордана Ђилас, Коста Радовић, Селимир Радуловић, Зоран Раонић, Исак Калпачина, Драгица Ивановић, Радоје Фемић, Радоман Чечовић, Јованка Вукановић, Зорица Младеновић, Будимир Дубак и награђени пјесници Милица Бакрач, Радомир Уљаревић, Борђијен Маловић, Милица Краљ, Мирослав Цера Михајловић, Живорад Недељковић, Дара Радојевић, Драга Бојовић, Зоран Костић, драган Драгојловић, Тања Крагујевић, Јана Алексић, Зоран Радосављевић, Маринко Гордић, Мићо Цвијетић, Драгиша Баточанин, Анђелко Анђушић, Јован Гломазић, Ранко Мићановић, Мироје Вуковић, Славојка Војиновић, Слободан Вучинић, Марко Миловановић, Матија Радовић, Луција Ђурашковић, Маријана Блечић.

Истина је тешка и болна. Престало је да куца једно велико срце. Умро је др Петар Жуловић, хуманиста, дугогодишњи истакнути здравствени и друштвено политички радник. Умро је горостас поштења, скромности и човјечности.

Изузетна личност, човјек који је ужива неподјиљен углед и поштовање свих са којима се сретао.

Петар Жуловић је рођен 22. 10. 1944. године у пивском селу Стубица. Основну школу је завршио у Стабнима и Враћеновићима. Гимназију у Крушевцу. Медицински факултет је завршио у Београду 1972. године. По завршеном стажирању ради у Мратињу шест година, где брине о здрављу 5000 људи и њихових породица на градилишту

топла ријеч и разумијевање били су први медикаменти његове терапије. Дијелио их је нештедимице, без рецепта. Непорецива ријеч о народном доктору уписана је у меморију пивског народа. А др Петар Жуловић је Пиву највише волио и у њој провео већину животног и сав четрдесетдвогодишњи радни вијек. За изузетне резултате у раду награђен је медаљом рада- указом председника СФРЈ – 1977. године, орденом рада са сребрним вијенцем – 1978. године, признањем љекарске коморе Црне Горе „Др Бранко Зоговић“ за најбољег доктора у 2008. години.

Др Петар Жуловић је своје политичко анфгажовање остварио у Социјалистичкој народној партији од њеног оснивања.

Био је одборник у Скупштини

др Петар Жуловић (1944-2017)

ГОРОСТАС ПОШТЕЊА, СКРОМНОСТИ И ЧЕСТИТОСТИ

ХЕ Пива. А од 1974. године са њим је његов вјерни животни сапутник, његова Милка, родом од Цицмила.

Специјализацију интерне медицине завршава на клиници у Београду 1983. године. Од 1989. године до пензионисања 2014. године, обављао је дужност руководиоца здравствене станице у Плужинама.

Др Жуле, као смога сви од милоште звали, био је омиљени, народни човјек-. Имао је дар да својом благошћу и људском ријечју лијечи и без лекова. Увијек отворених врата и душе за све којима је била потребна његова помоћ. Људска

општине Плужине, посланик у црногорском парламенту и стални носилац побједничке листе Социјалистичке народне партије на локалним изборима.

Др Петар Жуловић је био способан и знањем поткован, одговоран и тачан, човјек за ослонац у послу и животу. Изузетан, уздржан, трпељив, одан пријатељ, човјек достојан дивљења. Никада превише запажен, а увијек са највећим доприносом у сваком успјеху. Био је један од оних људи који се морао вољети и поштовати и кад се не слажеш са њим. Освајао је својом људскошћу,

својим дјелом и својим скромним животом.

Незамислив без другова и пријатеља, mudar и цијењен, искрен и добродушан, увијек радо виђен свугдје гдје су се окупљали људи. Био је добар и племенит да га је човјек морао вољети. Способан и честит да га је човјек морао поштовати.

У добру и злу увијек стамен, једнако поносан и усправан. Поштен и правичан. Држао је до имена и племена, а традиционалне вриједности је ненаметљиво препоручивао другима.

Знао је као ријетко ко, да нађе пра ви начин и своје велико знање и богато животно искуство пренесе на младе.

Знао је да посавјетује и научи, да каже што не знамо и упути нас гдје да прочитамо. Поштовао је човјека и људску ријеч. Његова ријеч и кад је критиковао и кад је хвалио, имала је мјеру и посебну вриједност.

Знао је да разумије човјека, помогне, утјешу и орасположи. Био је пажљив, саосјећајан, несебичан, увијек окренут другима, успјеху других се радовао као своме, а проблеме других боловао као своје.

Човјек за вољу и невољу. Ријетки су људи са таквим шармом и смислом за хумор, његове шале само препричавали, а дивили се начину и мјери којим их је он изговарао. Све добре људе је сматрао члановима породице.

Био је човјек за признање и истинско поштовање. Др Петар је оставио, оно што је најдрагоценије свијетли образ и часно име. Име које ће се са пијететом изговарати у Пиви довијека.

Био је човјек са којим је била привилегија и част радити и дружити се. Једноставност је одлика само великих људи, а он је био толико велики да су његову ријеч вољели и мали и велики, знавени и незнавени.

Његова ријеч је уливала снагу и оптимизам, да пребродимо све недаће које је ово вријеме донијело.

Захвални смо му за пажњу, поштовање и увијек братско поступање.

Нек је вјечна слава и хвала др Петру Жуловићу.

Мијужко БАЈАГИЋ

Фото: БАБИКА БЛАГОЈЕВИЋ

Фото: БАБИКА БЛАГОЈЕВИЋ

Фото: БАБИКА БЛАГОЈЕВИЋ

Фото: БАБИКА БЛАГОЈЕВИЋ

Фото: БАБИКА БЛАГОЈЕВИЋ

Када коријени повуку

Војиновић, бивши официр ЈНА, који је након три и по деценије рада у Србији одлучио да се врати коријенима и родној Пиви, прошле године је на 1.400 метара надморске висине, на обронцима Дурмитора, почео да гради туристички комплекс на 105.000 квадрата. Ранч Војиновића простира се уз сами пут - такозвани Дурмиторски прстен, и од Плужина је удаљен 13 километара, а од Жабљака тридесетак. Изградња комплекса, чија ће вриједност бити око два милиона еура, тећи ће фазно, а куће ће бити својеврстан родослов Војиновића. Свака кућа носиће име једног претка, док ће собе у њима бити назване по супругама, кћеркама или сестрама.

“Спакујте у свој ранац добру вољу и авантуристички дух, пођите на пут и искусите јединствену чаролију”, поручују из етно села “Војиновићи”, које се налази у истоименом селу (Војиновићи), на Пивској планини. Захваљујући власнику поменутог етно села, Жељку Војиновићу, у Пиви ће по први пут бити организован музичко-спортски фестивал „Три кањона“. Фестивал, чијем називу су “кумовали” кањони Таре, Пиве и Сушице, замишљен је као велики музички хепенинг, такмичење у тркама коња, као и промоција до мањих производа и националне кухиње, а биће одржан у периоду од 27 до 30. јула.

Њему је претходио балкански куп у даљинском јахању који је етно селу “Војиновићи” организован прошле године, као увертуру за оно што слиједи овога лjeta.

Током фестивала за све љубитеље

ФЕСТИВАЛ „ТРИ КАЊОНА“

авантуристичко-адреналинских дисциплина биће организоване четири коњичке трке – три галопске и трка издржљивости или даљинско јахање, а укупни наградни фонд је 20.000 еура. Трка брдских коња биће организована на 1.000 метара, арапских на 1.200 и пунокрвних енглеских коња на 1.400 метара.

Организатори очекују око 60 такмичара из Црне Горе и земаља региона, а током најатрактивније трке, даљинско јахање, учесници ће, трасом дугом око 80 километара, обићи кањоне Таре, Пиве и Сушице. Даљинско јахање је једна од пет

олимпијских и ФЕИ дисциплина коњичког спорта и током те трке се тестира усклађеност брзине и издржљивост коња и јахача. Све награде се исплаћују по обављеној допинг контроли.

“Као што је рафтинг популаран и познат, тако ћемо се потрудити да постанемо свјетска дестинација за јахање у природи”, обећао је прошле године Војиновић и на добром је путу да поменуто обећање и испуни.

Што се тиче музичког дијела манифестације наступиће Piva Jazz, трибјут бенд Amy's house, Дејан Петровић и Биг бенд, Игор Винце,

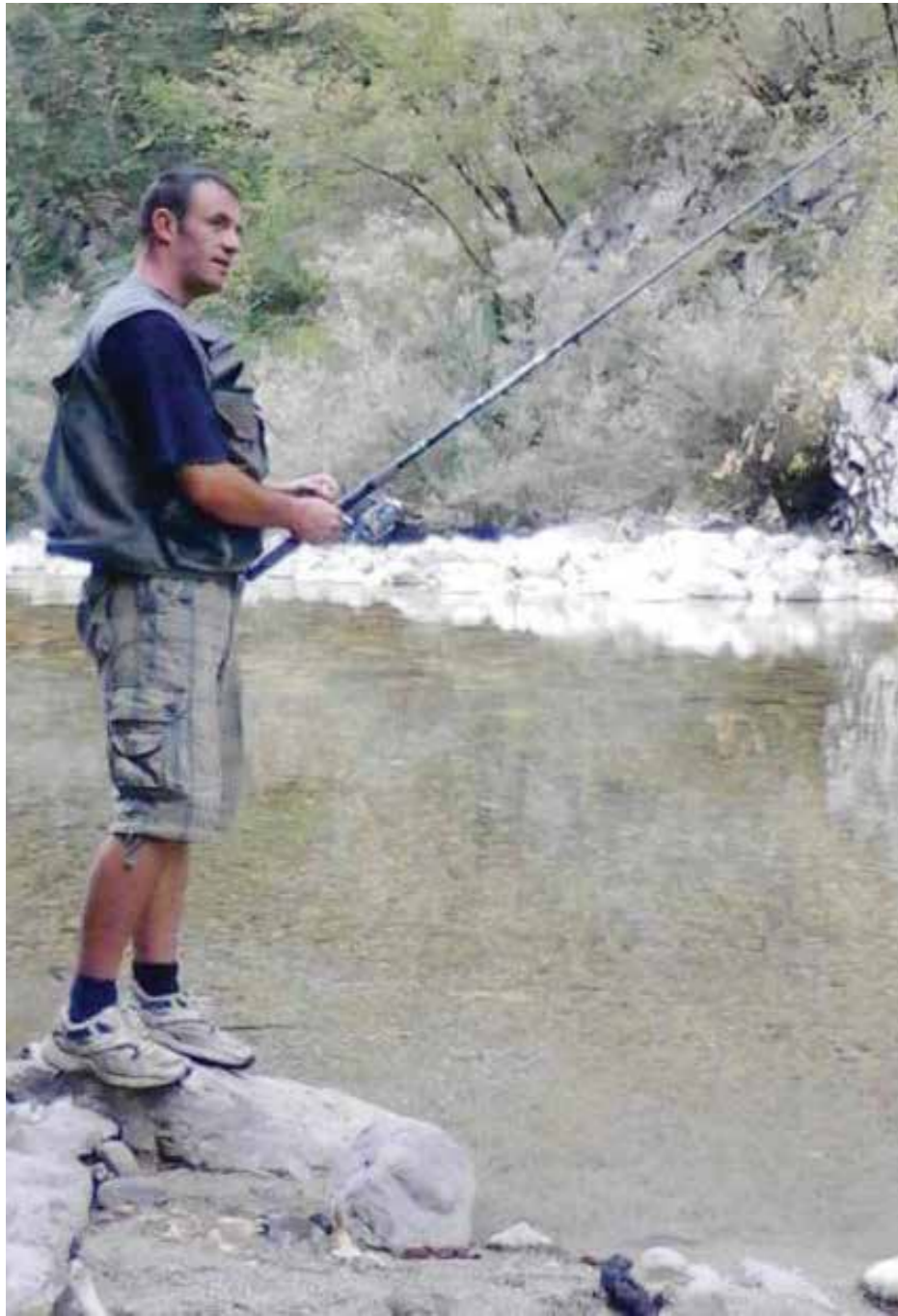

Who See и ди-џејеви Александар Малиновић, Александар Грум, Дејан Милићевић и Марко Настић. За амбасадорку фестивала одређена је глумица Јелена Гавриловић.

Током фестивала организатори су обећали и велики избор дневних активности попут рафтинга, параглајдинга, пјешачења, бициклизма, крстарења Пивским језером, џип сафарија, јахања коња, а за посјетиоце ће бити обезбјеђен и простор за камповање.

За оне који нијесу љубитељи камповања смјештај ће, поред етно села, у договору са организатором фестивала бити обезбјеђен и у Плужинама, Шћепан Пољу, Жабљаку и Никшићу. Манифестацију, јединствену у овом дијелу Црне Горе, помогли су Општина Плужине, као и М:тел, Никшићко пиво, Ловћен осигурање и Хипотекарна банка.

Светлана Мандић

МОЈ СВИЈЕТ НЕ ПОЧИЊЕ И НЕ ЗАВРШАВА СЕ ГРАНИЦАМА

Никола Радојевић, рођен је 19. фебруара 1981. године у Никшићу, али су његови корјени пивски, из Горњих Брезана. Основну и средњу школу је завршио у Никшићу, а потом и Економски факултет у Косовској Митровици.

Ради у струци, у свом родном граду, а један од његових хобија (пored пецања и уживања у непре-

вазиђеним и неупоредивим љепотама природе наше Пиве са било којим кутком свијета) је и писање афоризама. Донедавно ни сам није схватао да је заљубљеник у ову кратку, духовно-духовиту форму, док га пријатељи са FB профила нијесу почели наговарати да оне афоризме којима им обично, скоро сваког новог дана пожели добро јутро, коначно сабере на једно

мјесто и размисли о томе да се домаћој јавности представи као ново заострено перо афористике. Наш избор његових афоризама за „Ријеч Пиве“ представља и прво званично појављивање у неком медију овог младог ствараоца. А и где би друго, него у новинама које су у бојама корјена и родне груде, јер су, како нам сам рече, његове ријечи – ријечи Пиве.

Наташа ЛУЧИЋ

- Сами смо ратовали против читавог свијета, а онда смо одлучили да промијенимо страну.
- Сви смо ми осуђени на успјех, али условно.
- Човјек који живи у банава држави, зове се Бананамен.
- Човјек се (м)учи док је жив.
- Бити идиот је уједно и злочин и казна.
- За мирну савјест, сан је најљепши одмор.
- Био је нико и ништа, а спреман на све и свашта.
- Умјесто политичара са визијом, имамо политичаре са провизијом.
- Чудна је та љубав. Ратују између два мира и мире се између два рата.
- Код нас је муљ горе. На врху.
- Ову земљу нијесу стварале странке. Ову земљу су родиле мајке.
- Правили су их будалама, све док нијесу постали формиране личности.

- Борим се, дакле постојим.
- Овдје бити луд дође као професионална деформација.
- Жена презиме мијења, али ћуд никада.
- Затражио је руку вољене особе, а добио је ногу.
- Мушкарци лажу жене, а жене лажу саме себе.
- Женска тактика: „Заведи, па владај!“
- Поједини имају дебео разлог да смршају.
- Два лоша оспорише Његоша.
- Код нас је црв сумње одрадио своје. Све се учврљало.
- Они који премало знају, превише причају. Они који превише знају, превише ћуте.
- Неким људима је све на свијету, тамо гдје никад није било ничега.
- Само мали људи олако потезу за великим ријечима.
- Ако лажете сами себе, зашто бих вам ја вјеровао.
- Ако сте изгубили савјест, барем купите огледало.
- Није страх плашити се смрти, страх је плашити се живота.
- О људима обично доносимо закључке или прерано или прекасно.
- Самоћа је најбоље огледало властите снаге.
- За пропаст су вам довољни само лоши савезници и неискрени савјетници.
- Најважнија хигијена је чиста савјест, образ и руке.
- Брига ме за поенту живота, моја поента је живот.
- Данас је искреност ријетка, чак је и искрених непријатеља све мање.
- Замолио бих људе који се понашају супротно закону логике, да пређу на закон гравитације.
- Не будите смијешни. Будите насмијани.
- Заборавите све крајеве и волите све почетке.
- Нема тежег бремена него носити празну главу.
- Када се човјек увуче под кожу, то је ствар шарма. Када се увуче у дупе, то је ствар карактера.
- Има добрих људи, само морају бити гласнији. Није довољно бити добар. Мора се бити и храбар.
- Можда се супротности и привлаче, али се једино сличности уклапају.
- Није криза када су плате мале и цијене високе. Криза је када су људи мали и јефтине.
- Није љепота у великим ријечима, него у малим ћутањима.
- Између два зла бирали су оно мање, па је испало и зло и наопако.
- Велики људи имају генијалне идеје, још већи их реализују.
- Без љубави, свака је вјера само обично празновјерје.
- Сви ми имамо главу, само је разлика у садржају и коришћењу исте.
- Боли када те угризу за срце, а још више када те гризе савјест.
- За некога су то ситнице, а за неког довољан разлог за срећу.
- Јадан је онај којем властита савјест постане највећи непријатељ. Још је јаднији онај који је нема.
- Није страхан одраз човјека у разбијеном огледалу. Страхан је одраз разбијеног човјека у здравом огледалу.
- Уз човјека са етикетом, увијек иде и цијена.

ПИВСКИ МАНАСТИР

Послије 13 година селидбе 26. септембра 1982. године директор Хидроелектране Пива Радован Бошњак предао је кључеве Манастира Пива митрополиту Црногорско-приморском Данилу Дајковићу.

Чудо пророка Јанићија се десило, вјековима раније је рекао „Манастир ће бјежати од воде у брдо и убјежаће“. Манастир Пива кроз подухват свјетских размјера захваљујући тадашњим југословенским стручњацима премјештен је око три километра изнад првобитне локације и поново рођен у првобитном изгледу. Селидба је трајала 13 година колико и изградња (од 1573-1586. године).

(4) Богородица са Христом и пророцима

Иконостас манастира Пиве и остале сачуване иконе у цркви изузетно су лијепа и значајна иконописна цјелина из 16. и 17. вијека.

Својим богато позлаћеним дуборезом, складном архитектоницом и љепотом сликаног украса, овај монументални иконостас уклапа се веома хармонично у простор тријумфалног лука.

Узградња иконостаса изведена је у три етапе, прво су настале три велике Лонгинове иконе 1573/54. затим велики дуборезни крст са иконама Богородице и Светог Јована, 1605. године и најзад Козмине иконе рађене 1638-1639. године, када је дат коначан облик. Три велике престоне иконе Богородицу са Христом и пророцима, Христа са апостолима и Успење Богородице са попрсима три света мелода при доњој ивици, које је 1573-1574. године радио сликар Лонгин. Потпис мајстора са годином израде почиње на Богородичној, а завршава се на Христовој икони. Ове иконе исписане су поетичким текстовима које Лонгин радо упреда у своју иконографију. На свитцима пророка и мелода су стихови похвала Богородици, а на њеном огртачу „и златими ођејанијем испештена...“

Текст из Божићне стихире исписан је на јастуку Богородичне иконе. Око Богородичног одра, над којим стоји Христос, окупили су се апостоли и архијереји. Док је на Христовој, гђе је представљен како сједи на престолу и десном руком благосиља, а лијевом придржава на крилу растворену књигу са текстом из јеванђеља и на јастуку је златом исписан текст из Богородичног Акатиста, кондак једанаести „пјени је свако побегае се...“ (пјевање свако побјеђује).

ИЗ РАЗРУШЕНЕ МИЛЕШЕВЕ

По предању, ове иконе су пренијели са другим стварима у Пивски

манастир милешевски калуђери који су избјегли послје паљења Милешеве 1782. године. Арсеније Гаговић, архимандрит Пиве, 4. августа 1813. године моли руски Синод да његовом манастиру додијели помоћ коју је некада примала Милешева. Он своју молбу поткрепљује изјавом да се у Успенском манастиру у Пиви, налазе и чувају престоне иконе Спаситеља и Богоматере, које су са другим стварима пренијете од братија разрушене и опустошене Милешеве, како су га о томе увјерила старија браћа, некадашњи милешевски калуђери.

Постоје разна тумачења, али једно је сигурно Лонгин је иконе сигурно сликао за Пиву. Ктитор кир

Саватије је највјероватније, одмах по почетку зидања своје задужбине поручио иконе у цркву код тада најбољег сликара Лонгина, кога је упознао у Пећи, још као јерођаконата Пећке патријаршије и потом егзарха патријарха Макарија.

Послије више од пола вијека у ма астиру Пива дивећи се Лонгиновом ђелу, његов сљедбеник Козмо прихвата изазов и држећи се иконографске шеме слика икону Успење Богородице. Лонгинове иконе с временом су биле оштећене и у прошлости рестауриране.

Рестаурација је претпоставља се изведена крајем 17. вијека.

Послије икона се појавио велики крст, израђен од храстовине, са изрезбареним иконама Пресвете Богородице и Светог Јована Богослова. Радови на крсту су почели још прије осликавања фресака на манастирским зидовима и завршени су 1605. године.

БОГАТА РИЗНИЦА

Ризница манастира је једна од најбогатијих. У Ризници се чува Псалтир, штампан у штампарији Ивана Црнојевића 1493. године, велики број икона. У Пивском манастиру такође чувају мошти чудотвораца: рука краља Уроша II Немањића, дио моштију светог Григорија Богослова, светог Григорија Просветитеља, ђелови моштију и непознатих светаца.

У манастирској ризници налазе се и четири много вриједна рукописа јеванђеља. Једно је писано 1501, друго 1584. године, треће 1626. године, док се четвртом због оштећења не може утврдити вријеме писања. На многим од манастирских књига, налази се велики број драгоцених записа. Са њих се најбоље може сагледати прошлост Пиве и њеног Манастира, црквени људи и њихова путовања, подаци везани за писменост, просвјету и образовање, црквених људи и становништва, страдања и обнављање Манастира, манастирски дародавци, болести и епидемије које су харале пивским селима, буне и војевање на тим просторима, као и много шта што оставља своје драгоцене поруке из пивске прошлости. **Радмило Тадић**

Пише: Љиљана Вуковић

БРЕЗА

На самом крају нашег имања, при врху једне благе узбрдице, своје мјесто под сунцем наша је једна бреза. Крила вјетра су, сигурна сам, случајно донијела сјеме баш ту, јер у близини има још само неколико стабала: дријен, глог и пар мукова.

Испочетка, пркосећи сметовима, почела је расти укриво. Мало, мршаво стабло дуго се батргало, отимало времену и његовим ђудима.

Изгледало је да неће кренути у висину. Некако се била приземљила и зато, чини ми се да нико и није обраћао пажњу на њу. А, онда одједном, промијенила се и стабло усмјерила право пут неба. И тако, њене крхке гране почеше лагано да плешу уз тактове вјетрова. Трептај лишћа је полако привукао пажњу малих летећих створења. Жудно су они

хитали да увијек буду ту близу ње, да јој прате ритам уједначеним ходом, да заједно стварају невјероватно лијепе звуке.

И тако ме је привукла. Оплејенила ме је својом дивотом и отменошћу, иако је била самотна тамо међу кршима. Долазила сам јој док је била обасјана сунцем, са зрацима расутих међу грањем, који су њежно љубили сваки њен лист. Дуго сам остајала испод крошње, док су лиле снажне кише. Нечистоћу са сваког листа пажљиво и њежно су спирале, остављајући их беспрекорно чистим.

Било је и сушних периода, тада би ожедњела, жељно се воде напијала и на моју радост наставља да живи.

Потпуно ме је освојила и зато сам често била у њеној близини. Увијек ми је годило њено друштво, с прољећа, док се будила и у топлини нових дана излиставала раскошном

љепотом, а тек љети док се украшена зеленилом мноштвом птица китила.

С јесени, онако зрела, златила се, и тада сам је највише вољела. Зими би била некако другачија, обучена сва у бијело са мноштвом леденица које су красиле њене гране. Вољела сам је и док је неухватљива и дивља заводила вјетрове. Једнако чаробна је била у игри са птицама и када је пркосила громовима.

Упознала сам је добро. Постала ми је блиска, била је моје уточиште, мјесто гдје сам се погледом молила. Шапутала ми је много па сам и ја њој исто тако узвратила. Како је само знала да ме саслуша.

И онда једног прољећа, не затекох је. Сломила је оштра и дуга зима. Није моја бреза успјела да побиједи ђуди планине.

Остало је само мјесто коме често по навици кренем...

СНЕГ

Опет
и опет
враћа се
изгубљени осмех
белине

Опет
и опет
то пева
спашена кап
тишине

У ходу пахуља
слути
далеких птица лет
И расте тиха песма
и цвета бели цвет.

ЦРНА ГОРА

Ја имам гору зелену
на каменом длану планине
с вечери
кад уморан
кад лутам градом
сиђе у моје очи
и ја немам речи
за песму њеног борја
кажу
да свако негђе
има своју гору
кажу
моја је гора црна
а ја је видим сунчану
а ја је носим зелену
ко песму недопевану
ко љубав недоречену.

Дан за даном - однеште ме дани.
сан ме плави па све тиши бивам.
Где год станем, самоћа ме рани,
куд год течем, у себе се сливам.
Дан за даном - однеште ме дани.

О, што боле речи неречене
кад се небом облаци забеле
пљуска море негде на дну мене,
зида лађе што пловидбу желе.
О, што боле речи неречене.

Рећи себе, до крви, до крика
да тишине одену се звуком.
Порушити зидове видика
да ветрови бекријају луком.
рећи себе, до крви, до крика.

Бранко Вуковић са ћерком Изабелом

Бранко Ђ. Вуковић, (1934-1968). Рођен на Пишчу, под Дурмитором, овај изванредни зналац књижевности, посебно руске, преводилац, пјесник по вокацији, кроз стихове је предвидио своју властиту трагичну смрт.

„Утону младић
леп ко варка,
тамо где
нимфе коло воде“

Изшибљати лудо у зелено
да крв лудо венама заструји,
да путеви потеку румено,
да јарболи пркосе олуји.
Изшибљати лудо у зелено.

У мом крају сад брезе једрају.
(Још вас памтим о звездане
ноћи.)

У мом крају девојке певају:
„Да је мени у језера доћи.“

У мом крају сад брезе једрају.
У мом крају бистре се извори,
а ја жедан, жедан из корена.

У мом крају ветри развигори,
а ја зелен горим без пламена.
У мом крају бистре се извори,

Дан за даном - однеште ме дани.
сан ме плави па све тиши бивам.
Где год станем, самоћа ме рани,
куд год течем, у себе се сливам.

Дан за даном - однеште ме дани.
Нека носе, нек ме жедна носе,
Одолећу. О, знам, одолећу.
Нека косе, нека ме покосе,
Изнићи ћу зелен у пролећу.
Нека носе, нек ме жедна носе.

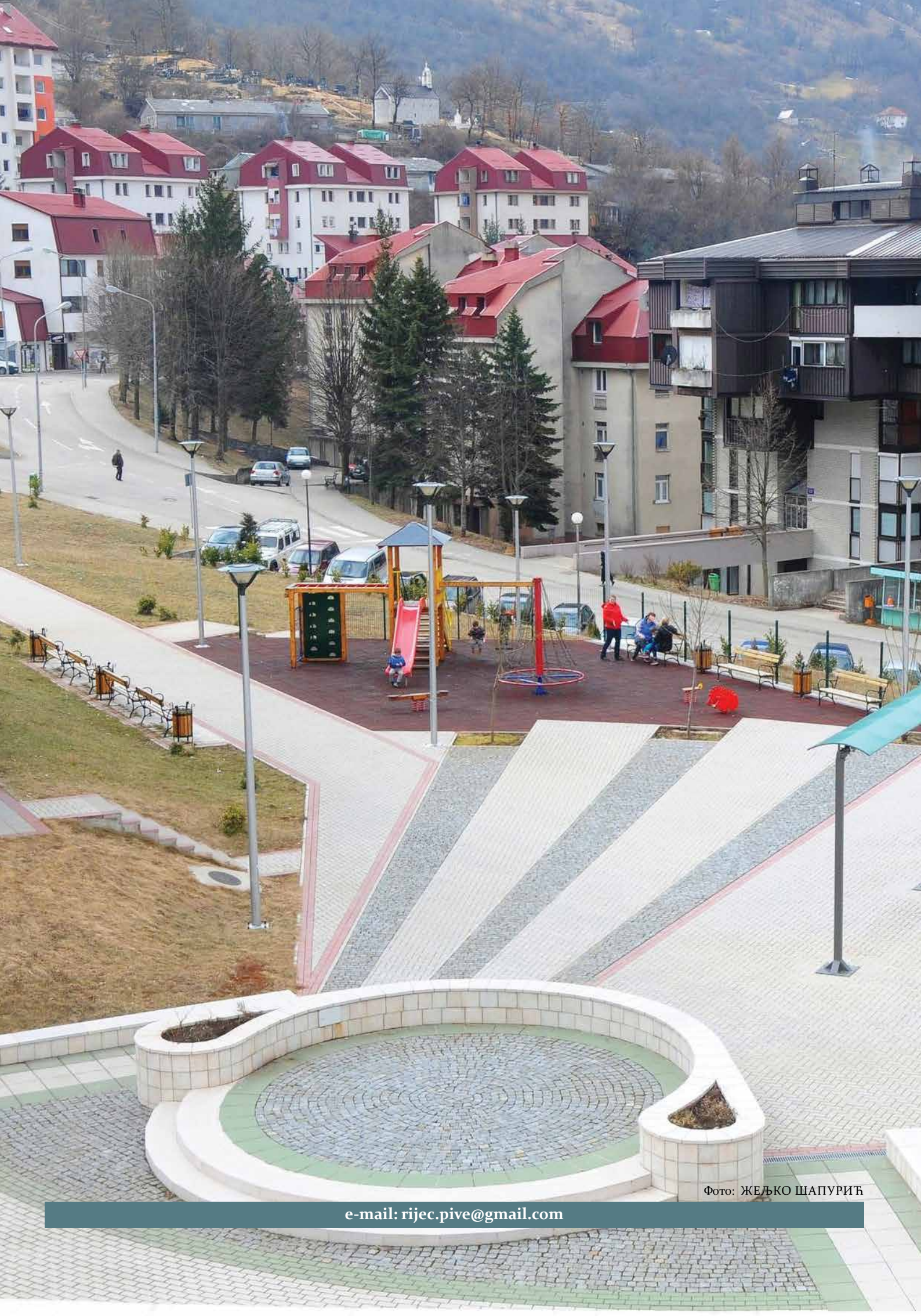

Фото: ЖЕЉКО ШАПУРИЋ

e-mail: rijec.pive@gmail.com